

 Dubelt *Life+*

Ochrona Dubelta w Dolinie Górnej Narwi

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Instrumentu Finansowego Life+

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Poznaj DUBELTA

- dubelt jest średniej wielkości ptakiem wędrownym, spokrewnionym z kszukiem, bekasikiem i słonką,
- polska populacja tego gatunku szacowana jest na 350–450 samców, co czyni go jednym z najrzadszych lęgowych ptaków siewkowych w naszym kraju,
- najważniejsze obszary występowania dubelta w Polsce to Podlasie – w szczególności Kotlina Biebrzańska i Dolina Górnej Narwi, oraz Lubelszczyzna,
- dubelt jest rekordzistą w długości nieprzerwanej wędrówki na zimowiska; potrafi przebyć drogę z lęgowisk do równikowej Afryki bez żadnych przystanków,
- wysiadywaniem jaj i wychowaniem piskląt zajmują się wyłącznie samice,
- pożywienie dubeltów stanowią bezkręgowce, głównie dżdżownice.

kszyk

bekasik

słonka

*Występowanie
Dubelta
w Polsce ...*

... i w Europie

Niezwykłe zachowania godowe

- w wiosenne wieczory samce dubeltów gromadzą się na tokowiskach, gdzie w godowym tańcu zabiegają o względy samic,
- najwytrwalsze samce potrafią tokować przez całą noc tracąc przy tym nawet do 6% masy ciała, dlatego w pobliżu muszą mieć zapewnione żerowiska zasobne w bezkręgowce,
- dubelty są bardzo przywiązane do swoich tokowisk; w sprzyjających warunkach mogą spotykać się w tych samych miejscach nawet przez kilka dziesięcioleci,
- niektóre samce w ciągu jednej nocy odwiedzają kilka tokowisk, inne wierne są jednej arenie tokowej.

Obszar Natura 2000

Dolina Górnej Narwi

- specjalny Obszar Ochrony Ptaków Dolina Górnej Narwi zajmuje powierzchnię 18 384 ha i rozciąga się na długości prawie 60 km – od zbiornika Siemianówka po Suraz,
- choć koryto Narwi na tym odcinku ma naturalny charakter z meandrami i starorzeczami, a jedyny zmeliorowany fragment doliny to Bagno Filipy położone w zachodniej części obszaru, to jakoś wody i siedlisk uległa pogorszeniu po wybudowaniu w górnym biegu rzeki zbiornika Siemianówka,
- występują tu co najmniej 34 gatunki ptaków wymienione w I załączniku tzw. Dyrektywy Ptasiej, czyli gatunki rzadkie lub cenne w skali europejskiej, które wymagają szczególnej ochrony, a wśród nich m. in. błotniak łąkowy, derkacz, zielonka i wodniczka,
- niewątpliwie jednym z najcenniejszych gatunków jest dubelt – w 2014 r. jego liczebność w granicach obszaru wynosiła ok. 60 samców i był to tym samym drugi najważniejszy po Ostoi Biebrzańskiej obszar występowania dubelta w Polsce,
- zdecydowana większość stanowisk dubelta w naszym kraju objęta jest ochroną w ramach sieci Natura 2000, co sprzyja planowaniu i realizacji działań mających na celu czynną ochronę gatunku.

Projekt „Czynna ochrona dubelta *Gallinago media* w obszarze Natura 2000 Dolina Górnej Narwi” jest realizowany przez Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (PTOP) w partnerstwie z fundacją Natura International Polska w ramach programu LIFE+

PTOP już od 1985 roku chroni siedliska ptaków, szczególnie wodno-błotnych. Aby móc kształtować sprzyjające im środowisko, nasze Towarzystwo kupuje ziemię i powołuje społeczne rezerwy. Są to głównie podmokłe łąki, mokradła i nieużytki. Na wykupionych terenach czynnie chronimy siedliska ptaków nie wchodząc w konflikt z lokalnymi społecznościami. Jednocześnie współpracujemy z rolnikami promując hodowlę koników polskich i bydła rasy polska czerwona. Sami prowadzimy ekologiczne gospodarstwo w Żywkowie na Warmii, gdzie mieści się jedna z największych kolonii bociana białego w Polsce. Praktykę opieramy na wieloletnim doświadczeniu, badaniach naukowych i opiniach niezależnych ekspertów. Jednocześnie staramy się popularyzować wiedzę na temat ochrony przyrody – wydajemy publikacje, organizujemy wycieczki, konferencje i szkolenia.

Natura International Polska zajmuje się przede wszystkim ochroną przyrody na wielkoobszarową skalę. Zależy nam na zachowaniu ekologicznej i społecznej wartości tradycyjnego gospodarowania na terenach rolniczych. W produktywnych krajobrazach Europy, wartości przyrodnicze zostały przez tysiące lat ukształtowane przez człowieka. W postępujących zmianach społeczno-ekonomicznych potrzebne są działania, które będą promowały i adekwatnie finansowały tradycyjną gospodarkę, lokalne wartości i produkty. Dlatego interesuje nas nie tylko ekologia, ale również socjoekonomiczna sytuacja ludzi, którzy tak naprawdę kształtują Polskie krajobrazy i przyrodę.

Więcej informacji o projekcie na stronie internetowej: www.dubelt.ptop.org.pl

Co zagraża?

DUBELTOM •

- zarzucanie tradycyjnego użytkowania łąk i pastwisk – dubelty na swoje żerowiska wybierają miejsca z niską roślinnością, brak koszenia i wypasu powoduje ich zarastanie, a niezebrana martwa biomasa dodatkowo utrudnia dubeltom dostęp do pożywienia,
- intensyfikacja rolnictwa – wczesne koszenie dużych powierzchni pozbawia dubelty szansy na pomyślne wyprowadzenie lęgu, a eutrofizacja siedlisk powodowana nawożeniem skutkuje zbyt intensywnym wzrostem roślinności uniemożliwiającej ptakom żerowanie,
- melioracje – osuszanie torfowisk i dolin rzecznych powoduje niekorzystne dla dubeltów zmiany w siedlisku; zbyt suche, twarde podłoże nie pozwala ptakom sondować gleby w poszukiwaniu pokarmu i wpływa na zmianę struktury roślinności, co zmusza dubelty do porzucania ich dotychczasowych ostoi,
- polowania – dubelt należał dawniej do gatunków łownych, teraz objęty jest ścisłą ochroną gatunkową, ale wciąż zagrażają mu kłusownicy, którzy strzelają do dubeltów na trasach przelotów, na zimowiskach, a nawet na lęgówiskach położonych na wschodzie Europy,
- płoszenie i niepokojenie – spektakularne toki i status „rzadkości” przyciąga uwagę wielu miłośników przyrody, a nieumiejętne obserwowanie i fotografowanie połączone z długotrwałym przebywaniem na tokowisku zaburza zachowania ptaków i może prowadzić do zaniku tokowiska,
- drapieżnictwo – jest naturalnym zjawiskiem w przyrodzie, niestety za sprawą człowieka pierwotna równowaga pomiędzy drapieżnikiem a ofiarą została zachwiana; człowiek odpowiedzialny jest m.in. za wzrost liczebności lisa (wykładanie szczepionek na wścieklicznę) i wprowadzenie do środowiska naturalnego norki amerykańskiej – oba te gatunki zagrażają populacjom ptaków wodno-błotnych.

Co sprzyja ? DUBELTOM

- wypas – krowy i konie zgryzają roślinność oraz zruszają kopytami powierzchnię ziemi przyczyniając się do powstawania mikrosiedlisk, w których dubelty żerują najchętniej,
- koszenie – dubelty żerują w miejscach z niską roślinnością i powinny mieć do nich dostęp przez cały sezon, ważne by z wykoszonych działek usuwać skoszoną biomasę,
- wysoki poziom wód gruntowych – dubelty do żerowania potrzebują miękkiej i wilgotnej gleby, dzięki hydrotechnicznej działalności bobrów mają szansę znaleźć odpowiednie siedliska nawet w miejscach osuszonych przez człowieka,
- mozaika siedlisk – urozmaicona mikrorzeźba terenu i sąsiadujące ze sobą powierzchnie koszone w różnych terminach dostarczają bezpiecznych schronień wysiadującym samicom oraz odpowiednich żerowisk w ciągu całego okresu lęgowego.

Jak chronimy?

DUBELTY

rysunki dubeltów - Marek Kołodziejczyk

- kupujemy grunty w Dolinie Górnej Narwi – 160 hektarów zakupionych w ramach projektu będzie użytkowane wyłącznie z myślą o ptakach,
- odtwarzamy siedliska – kosimy i odkrzaczamy nieużytkowane powierzchnie, w sumie planujemy przywrócić do użytkowania 230 hektarów,
- budujemy brody i drogi dojazdowe do łąk – dzięki tego rodzaju infrastrukturze będziemy mogli kosić łąki i wywozić z nich siano,
- budujemy piętrzenia na rowach melioracyjnych – w ten sposób lokalnie poprawiamy uwilgotnienie przesuszonych siedlisk dubeltów,
- badamy zwyczaję dubeltów i ich siedliska – dysponując szeroką wiedzą będziemy mogli lepiej planować dalsze działania ochronne,
- tworzymy krajowy program ochrony dubelta – dokument, który pomoże skuteczniej chronić gatunek we wszystkich jego ostojach w Polsce,
- upowszechniamy wiedzę na temat dubelta i jego ostoi – obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Narwi.